

DOĞA DERNEĞİ 2022 YILI FAALİYET RAPORU

Doğa Derneği 2022 Yılı Faaliyet Raporu

Doğa Derneği (BirdLife Türkiye) 2022, İzmir, Türkiye

Orhanlı Mahallesi, 7102 Sokak No:1 Seferihisar, İzmir

Tel: 0850 840 60 49

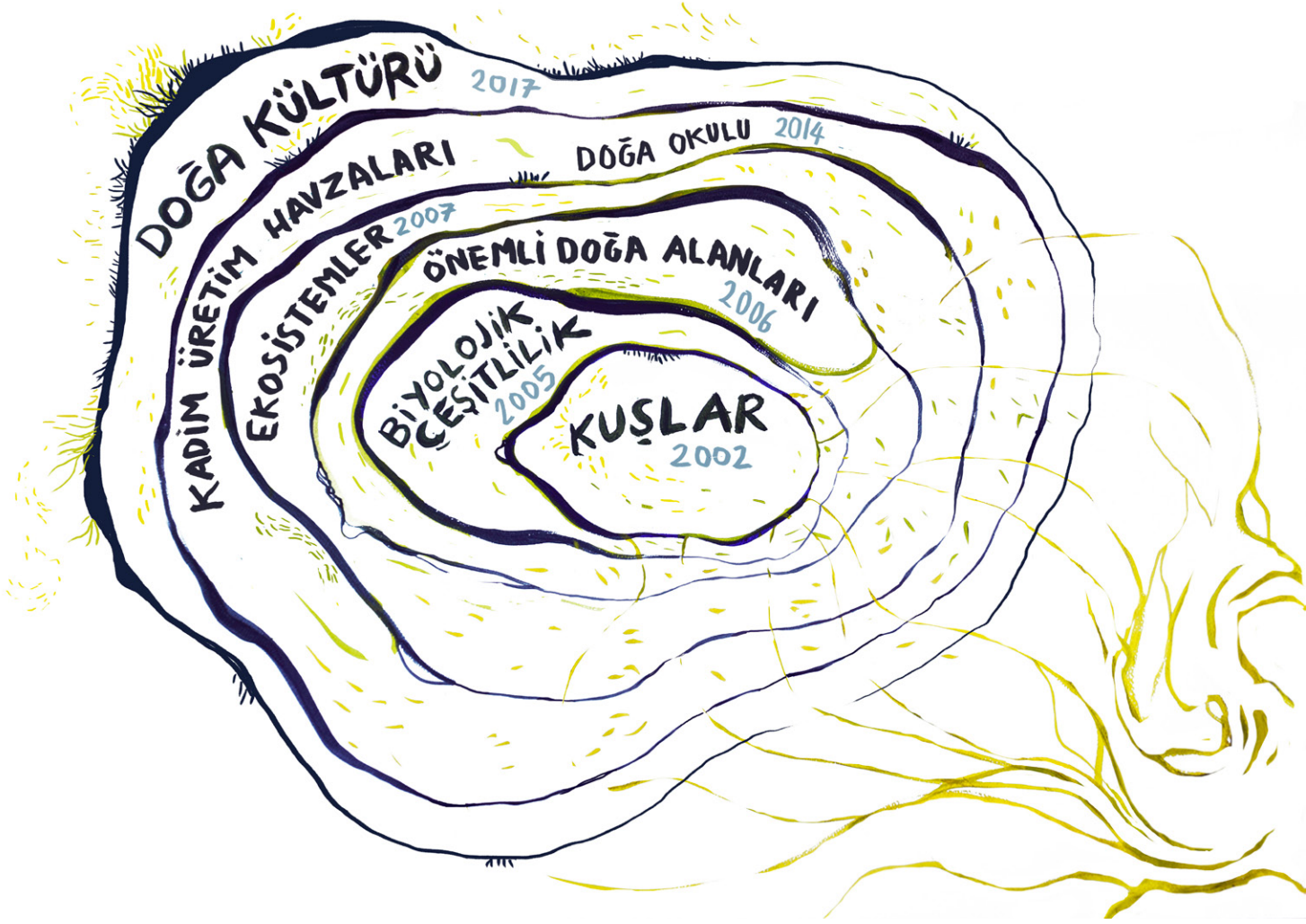
Faks: 0850 303 92 12

E-posta: doga@dogadernegi.org

Web: www.dogadernegi.org

Önerilen Kaynakça Gösterimi: Doğa. (2022). Doğa Derneği 2022 Yılı Faaliyet Raporu. Doğa Derneği. İzmir.

ISBN: 978-605-64102-7-7

Çalışmalarımızın ana halkaları: Kuşlar, Biyolojik Çeşitlilik, Önemli Doğa Alanları, Ekosistemler, Kadim Üretim Havzaları ve Doğa Kültürü'nden oluşuyor.

DOĞA'NIN BİR YILI

Dünya güneşin etrafında turunu bir kez daha tamamladı. Bu yıl öncekilerden farklıydı. Dünyada doğanın, iklimin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamın herkesin gündemi olduğu yeni bir dönem başladı. Doğanın hak mücadelesinde artık daha sesli ve daha güçlüyüz.

Doğanın sevinç kaynakları bu yıl da ilham dağıtmaya devam etti. Yanan ormanlardan ilk filizler fışkırdı. Milyonlarca göçmen kuş rüzgar elektrik santrallerine (RES), avcılara ve onlarca tehdiye rağmen göç yolculuğuna umutla devam etti. Çocuklar her gün yeni bir oyunun peşine düştü. Sanatçılar yeni kavramların peşinde, sanatı yeniden doğurmanın eşliğinde.

Tuz Gölü'ndeki flamingolar bu sene kurtuldu. Büyük çabalarla göle getirilen su sayesinde, binlerce yavru şimdi kanat çırpıyor. Anadolu'nun farklı yerlerinde yeni yaşamını deneyimliyor.

2022 yılında en çok konuşulan ağaç zeytin oldu. Zeytinlikleri madene açan yönetmeliğe karşı sivil toplum bir aradaydı. Davalar açtık, kampanyalar yürüttük. Zeytinler yine kazandı. Seferihisar Doğa Okulu'nun da bulunduğu Orhanlı Vadisi'ni zehirleyecek olan üç jeotermal enerji santralinin (JES) ruhsatını iptal ettirmeyi başardık. Zeytin ormanlarındaki yaşam döngüsü binlerce yıldır olduğu gibi sürüyor.

Anadolu'da bu yıl da pek çok sulak alan, Devlet Su İşleri'nin eskimiş yanlış su politikaları sonucunda kuraklık yaşadı. Manisa'daki Marmara Gölü, en büyük kayıp yaşayan göl oldu. Göldeki suyu geri getirmek için başlattığımız kampanya büyüyor. Resmi başvurular ve davalarla gölü savunmaya devam ediyoruz. Öte yandan Türkiye'nin en önemli sulak alan ekosistemlerinden biri olan "Gediz Deltası'na Sadakat!" diyerek buradaki çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Önemli Doğa Alanları'nın (ÖDA) korunması için yerel ortaklarımızla birlikte yaşamın yanında olmaya devam ediyoruz. Türler ve alanlar üzerine çeşitli koruma çalışmaları gerçekleştirdik, davalar açtık ve davalara müdahil olduk.

Çalışmalarımızı, yıkıcı tehditleri, anlık bilgileri ve önem taşıyan günleri sosyal medya paylaşımlarımızla, Podcast ve Youtube yayınlarımızla duyurduk.

Doğa Derneği'nin bir doğa koruma projesi olan Yavaş Dükkan, biyolojik çeşitliliği ve ekosistemleri destekleyen üretimler için çalışmaya devam etti.

Sanatın doğayı koruyabileceğine olan inancımızla aramıza katılan ressam Gökçe Sümerkan, bir sergi açtı. Küratörlüğünü Özcan Yüksek'in yaptığı, Doğanın Özü isimli resim sergisi İzmir'de gerçekleşti. Doğa Derneği ve Seferihisar Doğa Okulu'ndaki çizimler ilk kez bir sergide bir aradaydı.

Bu rapor Doğa Derneği'nin 2022 yılı çalışmalarını anlatsa da, 2023 yılında 6 Şubat'ta yaşadığımız büyük acı, Doğa Derneği'nin çalışmalarını büyük ölçüde etkiledi, dönüştürdü. 6 Şubat Depremi sonrasında deprem bölgesinde, yardıma ihtiyacı olan afetzedelere biraz olsun nefes olabilmek için tüm ekibimiz seferber oldu. Yavaş Dükkan üzerinden düzenlediğimiz yardım paketlerimizle bölgedeki ihtiyaçları gidermek ve yaşanan acılara bir nebze olsun merhem olabilmek için elimizden ne geliyorsa yaptık. Dayanışmayla, imeceyle yaşanan tarifsiz acının dinmesi için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bu yıl da yaşamın benzersiz çeşitliliğinin çoğalması ve yaşamaya devam etmesi için bir Anadolu dileğimiz var: Artsın eksilmesin, taşsın dökülmesin.

2023 yılında da tüm varlıkların yaşam hakkı için mücadele etmeye devam ediyoruz. Doğanın bize öğrettiği gibi. Umutla.

Doğa Aşkına!

KUŞLAR

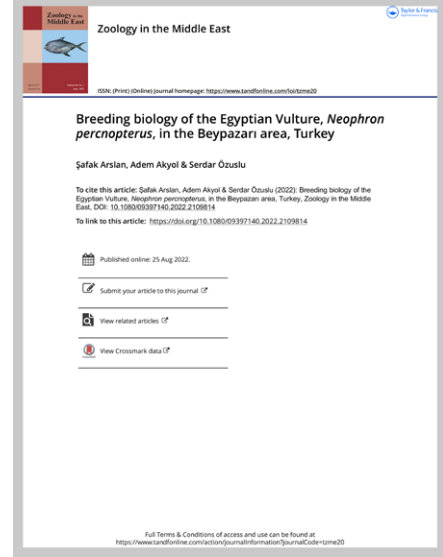
Kuşlar, kurulduğumuz günden bu güne çalışmalarımızın bir parçası olmaya devam ediyor. Nesli tehlike altındaki kuş türlerinin korunması ve yaşam hakları için çalışmalarımızı bu yıl da devam ettiriyoruz. Kuşlar çalışma halkalarımızın ilkinin oluşturuyor.

KÜÇÜK AKBABA

Küçük Akbaba. Fotoğraf: Rudmer Zwerver

Küçük akbaba nesli küresel ölçekte tehlike altındaki bir akbaba türü. Türkiye'de ilkbahar ve sonbahar dönemleri arasında görülüyor. Balkanlar ve Doğu Avrupa'da üreyen bireyler yılda iki kez Türkiye üzerinden göç ediyor. Türkiye aynı zamanda Avrupa'daki en önemli küçük akbaba üreme popülasyonlarını barındırıyor. 2022 yılında küçük akbaba üzerine araştırma ve koruma çalışmalarımızı sürdürdük ve bilimsel yayınlar ortaya koyduk. Mersin, Adana ve Ankara'da küçük akbabaları tehdit eden elektrik direklerini elektrik dağıtım şirketleriyle beraber izole ettik. 248 direk bu amaçla izole edildi. Geçmiş yıllarda kurmuş olduğumuz Çoban Ağı kapsamında yeni veriler elde ettik. Çoban Ağı'mız'daki çoban sayısı 162'ye yükseldi. Akbabalar ve yaban hayvanları üzerindeki zehirlenme tehdidinin önüne geçmek ve zehirlenen bir hayvan görüldüğünde yapılması gerekenleri anlatan bir yönlendirme **kitapçığı** hazırladık. Önemli üreme alanlarının başında gelen Beypazarı'ndaki küçük akbaba üreme biyolojisini anlatan bilimsel makalemiz **yayımlandı**. Küçük akbabalara ve tehditlerine dikkat çekmek amacıyla gönüllülerimizle beraber 44. İstanbul Maratonu'na katıldık.

Küçük akbaba çalışmalarımızın filmlerini youtube kanalımızdan izleyebilirsiniz.

KARA AKBABA

Kara Akbaba. Fotoğraf: Metin Cenkçiler

Nesli tehlike altına girmeye yakın kategorisinde bulunan ve koruma önceliği olan kara akbabalarla ilgili çalışmalarımız devam ediyor. Bolu Köroğlu Dağları'ndaki kara akbaba üreme popülasyonu üzerine hazırladığımız bilimsel makalemiz **yayımlandı**. 60 çiftin ürediği bu bölge, tür için büyük önem taşıyor.

SÜRMELİ KIZKUŞU

Sürmeli Kızkuşu. Fotoğraf: Emre Bayraktar

Nesli küresel ölçekte kritik düzeyde tehlike altında olan sürmeli kızkuşu, Türkiye'de sadece göç dönemlerinde beslenmek amacıyla konaklayan bir kuş türü. Şanlıurfa Bozkırları, Muş Bulanık Ovası ve Erzurum Bataklıkları bu türün önemli konaklama noktaları olarak biliniyor. 1-20 Ekim tarihleri arasında Şanlıurfa Bozkırları'nda sürmeli kızkuşu göç izleme çalışması ve bölgede farkındalık aktiviteleri gerçekleştirdik. Her yıl takip ettiğimiz bu alanda bu göç dönemi içerisinde tek seferde en fazla 107 birey gözlemledik.

DENİZ KUŞLARI

Yelkovan. Fotoğraf: Selim İmamoğlu

İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı nesli tehlike altındaki yelkovanlar için bir darboğaz olma özelliği taşıyor. Yelkovanlar bu boğazları kullanarak beslenme ve üreme alanları arasında hareket ediyorlar. Çanakkale Boğazı'nda gerçekleştirdiğimiz izleme çalışmalarının ardından 2022 yılında sonuçların paylaşıldığı bilimsel bir makale yayımladık. Aynı zamanda İstanbul

Boğazı ve Çanakkale Boğazı'nda eş zamanlı olarak gerçekleştirdiğimiz sayım sonuçlarını Uluslararası bir sempozyumda anlattık. Deniz kuşlarına yönelik üreme araştırmalarının yöntemlerini içeren bilimsel bir yayın hazırladık ve Ulusal Deniz Bilimleri Konferansı'nda çalışmalarımızı aktardık. Akdeniz'in hedeflenen bölgelerinde megafauna türlerinin (deniz memelileri, deniz kuşları, deniz kaplumbağaları ve kıkırdaklı balık türleri) varlığı ve dağılımı hakkındaki bilgileri genişletmeyi amaçlayan Barselona Sözleşmesi kapsamında bir inisiyatif kuruldu. Boşluk analizi sonrasında megafaunanın korunması için gerekli stratejik adımları içeren tavsiye metni 29 Haziran 2022 tarihinde Doğa Okulu'nda 10 ülkeden uzmanların katkısıyla hazırlandı.

SARIMAZI YIRTICI KUŞ SAYIMI

Fotoğraf: Turan Çetin

Adana Ceyhan Sarımaçı Mahallesi, süzülerek göç eden kuş türleri için sonbahar döneminde önemli bir göç darboğazı özelliği taşıyor. Her yıl göç döneminde yüzbinlerce kuş bu bölgeyi kullanarak kışlama alanlarına geçiş yapıyor. Bu alanda, ilk kez 2014 yılında alanın darboğaz özelliği taşındığı belirlendi. Düzenli sayımlar ise 2018 yılından bu yana devam ediyor. Sayımlar Eylül ayı boyunca üç noktadan uzman ve gönüllülerle birlikte gün boyu yapılıyor. 2020 ve 2021 yıllarında Covid-19 pandemisi nedeniyle sınırlı olarak gerçekleşen çalışmanın ardından 2022 yılında kapsamlı bir izleme çalışması gerçekleştirdik. 16 uzman ve gönüllünün katılımıyla göç döneminde toplam 77 bin 863 birey yırtıcı kuş sayıldı.

BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

Biyolojik çeşitlilik, çalışma halkalarımızın ikincisi. Türler ve alanlar üzerine araştırma ve savunuculuk faaliyetlerimizi 2022 yılında da sürdürdük.

MEMELİ YABAN HAYVANLARI ARAŞTIRMASI

2022 yılında memeli yaban hayvanlarının tespitine yönelik çalışmalar gerçekleştirdik. Çalışmalarımız İzmir’de Gediz Deltası ve Orhanlı Vadisi’nde, orta ve büyük memeli yaban hayvanlarının belirlenmesini hedefledi. Orhanlı Vadisi’nde Kadim Üretim Havzası (KÜH) olan ve olmayan iki üretim alanında türlerin aktivitelerini belirledik. Gediz Deltası’nda ise bir yıl boyunca türleri ve türler tarafından kullanılan alanları ortaya koyduk. Memeli yaban hayvanlarının doğal ortamlarında serbestçe ve güvenli dolaşmaları için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

BİYOÇEŞİTLİLİK ÜZERİNDEKİ BİR TEHDİT: YASADIŞI AVCILIK VE KAÇAKÇILIK

Fotoğraf: Turan Çetin

Nesli tehlike altındaki ve koruma önceliği bulunan türler üzerindeki bir diğer tehdit yasadışı avcılık ve kaçakçılık. Avı yasak olmasına ve koruma altında olmasına rağmen türler yasadışı olarak avlanıyor. Bu yıl, flamingo yavruları ve farklı ördek türleri Aksaray’dan kutulara koyulup kaçırılırken Mersin’de yakalandı. Şiddeti tam olarak bilinmeyen ama türler üzerinde önemli bir tehlike oluşturan bu tehdidin azaltılması ve farkındalık oluşturulması için çalışıyoruz. Farklı bölgelerde yürüttüğümüz saha çalışmalarında hem tehdit durumunu araştırdık hem de hazırladığımız “Yaşamak İstiyorum” posterlerini dağıttık. Yereldeki gönüllü ve üyelerimizle kritik yaşam alanlarının ava kapatılması için il av komisyonlarına katılmaya devam ediyoruz.

DOĞANIN HAKLARINI SAVUNMAK

Biyolojik çeşitliliği korumak, türlerin haklarını savunmak ve yaşamsal haklarının anayasal olarak güvence altına alınması için mücadelemize devam ediyoruz. 2022 yılında 11 Önemli Doğa Alanı’nı (ÖDA) korumaya yönelik savunuculuk aktiviteleri gerçekleştirdik. Bu bağlamda 16 hukuki dava açtık, sosyal medya kampanyaları oluşturduk ve teknik raporlar hazırladık. Kuşların öldürülmemesi için yeniden “Aman Avcı Vurma Beni” dedik.

Türkiye’nin birçok noktasına yaşadığı bölgelerdeki doğa koruma mücadelesi için önem bir görev üstlenen avukatlara yönelik “Hukuk ve Doğa Okulu” programının ikincisini gerçekleştirdik.

Uzun süredir devam eden, Orhanlı Vadisi'ndeki vadiyi yok edecek olan jeotermal enerji santrali (JES) projesine karşı yerel dernekler ve yöre halkı ile açtığımız dava sonuçlandı ve zeytinliklerle birlikte binlerce canlının yaşam alanı korundu. Uzun süren mücadelelerin ardından doğanın lehine alınan bu sonuçlar hepimize güç vermeye devam ediyor.

Bu süreçte savunuculuk için yönlendirme ve bilgilendirme raporları hazırladık. Zeytinlikleri yok etmeyi hedefleyen yönetmelik için yönetmelik iptal davası **raporu**, merkez av komisyonu dava **dilekçesi**, av ve yaban hayvanlarının ve yaşam alanlarının korunması, zararlıları ile mücadele usul ve esasları hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair dava **dilekçesi** ve bu yönetmeliğin **dava** süreçlerini yürüttük. Doğanın haklarının savunulması için önemli bir dayanak olan uluslararası mevzuatlardan birisi olan Birleşmiş Milletler Özel Prosedürleri'nin doğa savunucuları tarafından nasıl kullanılabileceğini anlatmak adına, **Doğa Mücadelesi ve Hak İhlallerinde Birleşmiş Milletler Özel Prosedürlere Başvuru Rehberi**'ni yayımladık.

ÖNEMLİ DOĞA ALANLARI

Aralarında uzmanlarımızın da bulunduğu uluslararası bir ekip 2004 yılında Dünya Kuşları Koruma Kurumu (BirdLife International) tarafından yürütülen "Önemli Kuş Alanı" çalışmalarını temel alarak Önemli Doğa Alanı (ÖDA) kriterlerinin ilk tasarımı ortaya koydu. 2006 yılında Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları kitabı yayımlandı. Ardından, 2016 yılında Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN), ÖDA yöntemini daha da geliştirerek öncelikli alanların belirlenmesi için uluslararası standart olarak kabul etti.

2006 yılından bu güne ÖDA'lar üzerinde araştırma ve koruma çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Bu yıl da bu çalışmalarımızı birçok ÖDA'da sürdürdük.

GEDİZ DELTASI

20 yılı aşkın süredir çalıştığımız, Akdeniz Havzası'ndaki en önemli sulak alan ekosistemlerinden biri olan Gediz Deltası ÖDA'sı, binlerce canlı için yaşam alanı olma özelliği taşıyor. 2022 yılında Gediz Deltası'nda kapsamlı araştırma ve izleme çalışmaları gerçekleştirdik. Kuş araştırma ve izleme çalışmaları kapsamında; Kış Ortası Su Kuşu Sayımı (KOSKS), ilkbahar kuş göçü izleme, sonbahar kuş göçü izleme, rutin kuş izleme ve flamingo ile tepeli pelikan yuva sayımı çalışmaları yaptık. Memeli yaban hayvanlarının tespiti çalışmalarında ise deltada yaşayan orta ve büyük memeli yaban hayvanlarının varlığını ve bu türlerin yoğun olarak kullandığı alanları belirledik. Alandaki tehditleri ve bu tehditlere yönelik çözüm önerilerini ortaya koyduk. Araştırma çalışmalarının yanında Gediz Deltası'nın daha çok kişi tarafından tanınması ve ziyaret edilmesi için farkındalık

çalışmaları yürüttük. Deltanın her bir noktasının kuşlar için önemini [raporladık](#).

MARMARA GÖLÜ

Fotoğraf: Canberk Günay

Manisa'nın kuş cenneti Marmara Gölü, kuşlar açısından önemli bir konaklama, beslenme ve üreme alanı. Göl, endemik tatlı su balığı türlerine de ev sahipliği yapıyor. 2011 yılından 2021 yılına kadar geçen 10 yıllık süreçte, yanlış tarım ve su politikaları sebebiyle, göl yüzey alanının yüzde 98,18'lik bir kısmı yok oldu. Göldeki kuruma yüzünden balıkçılık faaliyetlerinin bitmesiyle yöre halkı ve kuşlar alanı terk etmeye başladı. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Ege Belediyeler Birliği'yle 22 Mart Dünya Su Günü'nde kurumaya yüz

tutan Marmara Gölü'ne dikkat çekmek için yöre halkının da katılımıyla yaklaşık 600 kişi ile "Marmara Gölü Yaşasın" dedik.

Gölün restorasyonu ve eski haline kavuşabilmesi için hukuki mücadeleler verdik ve kampanyalar yürüttük. Basın bültenleri ve sosyal medya paylaşımlarıyla birlikte konuyu gündemde tutmaya ve gölün sesi olmaya çalıştık. Gölün kurumasından karar vericilerin sorumlu olduğunu anlatan Türkiye'nin ilk iklim davasını açtık. Marmara Gölü'nün kurumasına yol açtığı ve yasal düzenlemelere aykırı hareket edildiği için Ombudsman'a (Kamu Denetçiliği Kurumu) başvuruda bulunduk. Başvuru, doğanın haklarının korunması için Türkiye'de ilk defa denenen bir yöntem oldu.

Marmara Gölü'nün hikayesini anlatan filmimizi youtube [kanalımızdan](#) izleyebilirsiniz.

BOLKAR DAĞLARI

Çalışma alanlarımızdan olan Bolkar Dağları, önemli ekosistem özelliklerine ve çok değerli kültürel çeşitliliğe sahip olan bir bölge. Bölgede tür koruma ve araştırma çalışmalarımızla birlikte doğa kültürü üzerine de konargöçer yörükler ile çalışmalar yürütüyoruz. Yaban hayatı ve yörükler arasındaki ilişkiyi takip ediyor, gözlemliyor ve yeni bilgiler öğreniyoruz. Konargöçer yörükleri hem yaz hem de kış yurtlarında düzenli olarak ziyaret ediyoruz. Bu ilişki sayesinde küçük akbaba başta olmak üzere birçok canlı türüyle ilgili doğrudan bilgi sağlıyor, tehditlerin en aza indirilmesi için çalışıyoruz.

Fotoğraf: Mahmut Kayaş

EKOSİSTEMLER

Farklı yaşam alanlarını bir araya getiren, tüm varlıklar için hayati önem taşıyan ekosistemler, çalışma halkalarımızın dördüncü çemberi. Sulak alanlar, nehirler, denizler, kıyılar, ormanlar ve dağlar çalıştığımız ekosistemlerin başında geliyor. 2022 yılında da bu ekosistemler içerisinde çalışmalar yürüttük.

SULAK ALANLAR

1950'li yıllarda başlayan ve günümüzde hızını arttıran çok sayıdaki yanlış tarım ve su politikaları nedeniyle Anadolu sulak alanları yıllardır yok ediliyor, kurutuluyor. Kurulduğumuz günden bu yana Anadolu'nun sulak alan biyolojik çeşitliliğinin korunması için çalışıyoruz. Bu yıl yine Akdeniz Sulak Alanlar Birliği ile birlikte sulak alanların korunması için iş birliklerimiz devam etti.

Fotoğraf: Fahri Tunç

Öncelikli çalışma alanlarımız olan Gediz Deltası ve Marmara Gölü'nün yanında yerelde pek çok sivil örgütlerle birlikte sulak alanlarda koruma ve savunuculuk çalışmaları gerçekleştirdik. Tuz Gölü'nde 2021 yılı üreme döneminde tüm yavru flamingolar göle su verilmediği için ölmüştü. Bölgedeki gönüllülerimizin de çabasıyla 2022 yılında göle ek su sağlanması talebinde bulunduk, konuyu gündeme taşıdık. Gölde yapılan çalışmalar sonucunda yavru kurtarıldı. Gölün ve flamingoların yaşamı için Konya Havzası'ndaki yanlış tarım ve su politikalarının bir an önce terk edilmesi gerektiğini gündeme getirmeye ve bu konuda bir dönüşüm başlatma çabalarımıza devam ediyoruz.

Kuzey Ege'deki önemli sulak alanlardan biri olan ve yapılaşma tehdidiyle yok edilmek istenen Akçay Sazlığı Sulak Alanı için yerel ve ulusal derneklerle birlikte dava açtık, raporlar hazırladık ve kampanyalar gerçekleştirdik. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'ne, sulak alana moloz dökülmemesi ve doldurulmaması konusunda başvuruda bulunduk. Başvurunun reddedilmesinin ardından açılan dava neticesinde belediye meclisi sulak alanı hafriyat ve rehabilitasyon alanı olarak yayınladığı kararı iptal etti. Sulak alanın doldurulmasına ve sulak alana moloz dökülmesine son verilmesi talebimizin reddine ilişkin davayı da kazandık. Aynı zamanda sulak alan üzerinde inşa edilmeye başlayan villaların ruhsat ve imar planlarının iptali için açtığımız davada mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi.

Türkiye'nin ÖDA sulak alanlarında 1984 ve 2022 arasındaki değişimi incelediğimiz çalışmamıza başladık.

DENİZ VE KIYILAR

Akdeniz'in hedeflenen bölgelerinde megafauna türlerinin (deniz memelileri, deniz kuşları, deniz kaplumbağaları ve kıyrdaklı balık türleri) varlığı ve dağılımı hakkındaki bilgileri genişletmeyi amaçlayan Barselona Sözleşmesi kapsamında bir inisiyatif kuruldu. Boşluk analizi sonrasında megafaunanın korunması için gerekli stratejik adımları içeren tavsiye metni 28-29 Haziran 2022 tarihleri arasında Doğa Okulu'nda 12 ülkeden uzmanların katılımıyla hazırlandı. Bu tavsiye metni uzun süreli izleme, bölgesel iş birliği, verilerin düzenli tutulması, savunuculuk, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının önemi vurgulanmaktadır. Aynı zamanda da Türkiye'deki denizel önemli kuş alanlarının yeni bilgiler ve tehditler çerçevesinde güncellenmesi bu tavsiye metni içinde yerini aldı.

Bu alandaki çalışmalarımızdan birisi olarak, "Ulusal Deniz Koruma Alanları Ağı" gibi ulusal ve uluslararası yeni kurulan platformların içerisinde yer aldık. Farkındalık arttıracak sosyal medya paylaşımları gerçekleştirdik.

KADİM ÜRETİM HAVZALARI

Kadim Üretim Havzaları (KÜH), insanın doğada herhangi bir canlı gibi yaşayarak gıda ihtiyacını temin ettiği, doğayla uyumlu bir hayat sürdürdüğü yaşam alanlarıdır. Binlerce yıldır bu alanlarda kadim üretim yöntemleriyle devam eden üretimler, biyolojik çeşitliliği desteklemektedir. Bu özel yaşam alanları, çalışma halkalarımızın beşincisini oluşturuyor. KÜH çalışmalarının Türkiye’de yaygınlaşması ve bu alanların korunması için rehber niteliğinde bir kitapçık hazırlıyoruz. Farklı KÜH’lerden örnekler vererek Anadolu’da bu alanların belirlenmesi, korunması ve devamlılığının sağlanması amaçlıyoruz. Ayrıca İzmir kent çeperinde tespit ettiğimiz altı Kadim Üretim Havzası’yla ilgili bir araştırma makalesi hazırlıyoruz. Bu alanda yapılan çalışmaların akademik ortamda karşılık bulması ve doğa koruma çalışmalarının bir parçası olarak ekosistem destekli üretim biçimlerinin yaygınlaştırılması ana amaçlarımız arasında yer alıyor.

KADİM ÜRETİM HAVZASI İLE YAYGIN (EKSTANSİF) TARIM ALANLARI KARŞILAŞTIRMASI

KÜH özelliği taşıyan zeytinlikler, zeytin ağaçlarından ve diğer Akdeniz orman ekosistemi üyelerinden oluşan antropojenik bir ekosistem değeri taşıyor. Bu ormanlar, yüzlerce farklı kuş türüne, memeli yaban hayvanlarına, sürüngenlere ve kelebeklere ev sahipliği yapıyor. Kadim üretim yöntemlerinin binlerce yıldır kesintisiz olarak uygulandığı bu yaşam alanları, aynı zamanda doğayla uyumlu yaşam pratiklerinin devam ettiği çok değerli zeytinyağı kültürünü içerisinde barındırıyor.

2022 yılında KÜH niteliğini taşıyan zeytinlik ile aynı büyüklükteki zeytin tarlasını kuş, bitki ve orta ve büyük memeli yaban hayvanı açısından karşılaştırdık. Bu öncül çalışma kapsamında iki alandaki türler için var-yok verileri topladık. Çalışma sonucunda KÜH zeytinliğinde 37 kuş türü, diğer alanda ise 3 kuş türü tespit edildi. Kuşların, KÜH zeytinliğini üremek, beslenmek ve göç esnasında güvenle konaklamak amacıyla kullandığını ortaya koymuş olduk. Diğer alanda ise sadece 3 kuş türü zaman geçirmesine rağmen, alanı çevreleyen maki ve dere ekosisteminde 24 kuş türü kayıt altına alındı. Bu durum kuşların zeytin tarlasını tercih etmediğini ve alanda ekolojik isteklerini karşılayamadıklarını göstermektedir. Bitki çeşitliliği anlamında da, KÜH kriterlerini karşılayan bir zeytinlikte 144 tür gözlemlenirken, bu kriterleri taşımayan bir zeytin tarlasında 100 tür tespit ettik. KÜH zeytinliğinde memeli yaban hayvanları türlerinden tilki, çakal, yaban domuzu ve oklu kirpi gibi yaban hayvanı türleri varlığını sürdürürken etrafı tellerle çevrili zeytin tarlasında bu türlerin aktivitesi tespit edilmedi.

Aynı çalışmada, hem konvansiyonel üretimin devam ettiği zeytinlikleri hem de KÜH özelliği taşıyan zeytinlikleri finansal olarak karşılaştırdık. İki alanın, iki yıllık ve dört yıllık ciro, gider ve net karını hesaplandığımızda KÜH özelliği taşıyan zeytinliklerin daha karlı olduğunu belirledik. Bu değerlendirmeye göre, KÜH özelliği taşıyan zeytinliğin maliyeti daha düşük olduğu için net karı daha yüksek olduğu ortaya çıktı. Zeytin tarlasındaki girdi maliyetleri (kimyasal zehir ve gübre, sulama, yakıt) nedeniyle elde edilen net kazancın daha az olduğu belirlendi. Aynı zamanda bu girdilerin maliyetleri her geçen gün hızla artış içerisinde olduğu için aradaki uçurumun giderek artacağı da öngörülüyor. Sonuçta, ekosistemi destekleyen zeytin üretiminin daha sürdürülebilir bir finansal model olduğunu tespit ettik.

Bu çalışmanın yaygınlaşması için çevrimiçi bir seminer yaptık. Dijital **kanallarda** ve podcast olarak yayınlanan seminerde, karşılaştırma çalışmasının süreci ve sonuçlarını paylaştık ve 7800 kişiye ulaştık.

DOĞA KÜLTÜRÜ

Doğa Kültürü, çalışma halkalarımızın sonuncusu ve bütün çalışmalarımızın kaynağını oluşturan bir öz. Bütün çalışmalarımızı doğanın kültüründen aldığımız ilhamla gerçekleştirmeye devam ediyoruz.

Binlerce gönüllümüz ve üyelerimizle; nesli tehlike altındaki türleri, Anadolu'nun yok olma tehlikesi altında olan doğal alanlarını ve kültürlerini korumak için imece halinde çalışıyoruz. Bu imeceyi Doğa Sohbetleri podcast serisiyle de paylaşıyoruz. 2020'den beri yaptığımız podcast sohbetlerimizle bugüne kadar 5000 kişiye ulaştık. 2022 yılında 47 podcast sohbetimizde 57 uzman konuk ettik. Sulak alanlardan, Kadim Üretim Havzaları'na, hak mücadelelerinden, dünyadaki doğa koruma çalışmalarına, doğa bayramlarından masallara kadar birçok farklı konuda sohbetler gerçekleştirdik. Bu sohbetlere Doğa Sohbetleri Spotify [kanalından](#) ve Doğa Derneği Youtube [kanalından](#) erişim sağlayabilirsiniz.

Gediz Deltası'nda araştırma çalışmalarının yanında gelecek nesillerde doğa koruma konusunda hassasiyetin oluşması amacıyla kuş gözlem yürüyüşleri ve delta içerisindeki okullarda anlatımlar gerçekleştirdik. Deltadaki okullarda 487 öğrenci ve 30 öğretmenle kuş gözlemciliği çalışmalarına başladık.

Doğanın haklarını savunan hukukçuların sayılarının artması amacıyla bu yıl ikincisini düzenlediğimiz Hukuk ve Doğa Okulu'na 4 hukuk öğrencisi, 12 aktif avukat, 8 stajyer avukat ve 2 kıdemli avukat olmak üzere 27 hukukçu katılım sağladı. 2022 yılında hazırlandığımız iki dava sürecinde de 2021 ve 2022 yılında gerçekleşen Doğa ve Hukuk Okulu katılımcıları gönüllü olarak dava hazırlıklarına destek oldular. Av ve Yaban Hayvanları Yönetmeliği'nin iptali için açtığımız dava sürecinde 14

hukukçu, ÇED yönetmeliği iptal davası hazırlık sürecinde de 6 hukukçu, avukatlarımıza destek verdiler.

Fotoğraf: Mahmut Koyaş

Bu yıl aramıza 48 farklı şehirden 273 yeni doğa gönüllüsü katıldı. Gönüllülerimiz, çalışmalarımızın çoğu anında yanımızdaydı. 22 Mart Dünya Su Günü'nde Marmara Gölü'nde, küçük akbabalar için İstanbul Maratonu'nda, İstanbul Kuş Göçü Festivali'nde, Olivetech Zeytinyağı Fuarı ve Terra Madre Anadolu Fuarı'nda, Doğanın Özü Resim Sergisi'nin açılışında, Mersin'in Doğası, Çoban ve Doğa Fotoğraf Sergisi'nde, her yıl olduğu gibi bu yıl da Doğa Okulu'nda imeceyle düzenlediğimiz iftar yemeğimizde, çalışmalarımızın her anında birlikteydik. Metin çevirilerinde, kaynak geliştirme ve ofis çalışmalarımızda da gönüllerimizin desteği bizim için büyük bir destek oldu.

Çalışmalarımızı, doğal alanlar üzerindeki tehditleri ve güncel konuları bu yıl da sosyal medya aracılığıyla birçok kişiye ulaştırdık. 2022 yılında sosyal medya uygulamalarında milyonları bulan bir etkileşim sayısına ulaştık. Doğa Derneği, Doğa Okulu ve Yavaş Dükkan'a ait sosyal medya kanalları ile takipçilerimize ulaşmaya ve çalışmalarımızı daha çok kişiye ulaştırmaya devam ediyoruz. Bu yıl, sadece Doğa Derneği hesaplarında; Facebook ile 166.665 takipçiye ulaştık ve 467.629 erişim sağladık. Instagram ile 82.245 takipçiyle 1.757.157 erişim sağladık. Twitter ile 105.000'i bulan takipçimizle 2 Milyonu aşkın görüntülenme aldık. Spotify'da Doğa Sohbetleri podcast serisi ile 57 uzmanı konuk ettik. Youtube abone sayımızı ise 6.624 kişiye çıkarttık. Yerel ve ulusal basında yayınlanmış 18 adet basın bülteni ile doğanın sesi olduk.

DOĞANIN SANATI

Doğanın Özü Sergisi

Doğayı okumak ve onun dili olmak için 20 yılı aşkın süredir çabalıyoruz. Seferihisar Doğa Okulu çalışmalarıyla aramıza katılan ressam Gökçe Sümerkan, bugüne kadar pek çok çalışmamızda yer aldı. Gökçe ile doğanın sanatına yaptığımız yolculuk, Özcan Yüksek'in küratörlüğüyle bir sergiye dönüştü. İzmir'de Ahmed Adnan Saygun Sergi Salonu'nda 4- 23 Ekim tarihinde açılan sergi, Gökçe'nin özel teknikler kullanarak çizdiği resimlerden oluştu.

Ressam Gökçe Sümerkan, eserlerden elde ettiği geliri doğanın yaşam hakkı için verdiğimiz mücadeleye destek olmak için derneğimize bağışladı.

Yavaş Dükkan

Doğa Derneği'nin bir doğa koruma projesi olan Yavaş Dükkan, doğanın ve doğa kültürünün devam etmesi için çalışmalarına bu yıl da devam etti. Yavaş Dükkan'da,

başta gıda olmak üzere temel ihtiyaç ürünlerini, biyolojik çeşitliliği ve doğa kültürünü destekleyen üretimler arasından seçerek, kaynağını bildiğimiz doğayı yok etmeyen ürünlere erişim imkanı sağlıyoruz. 15 farklı Önemli Doğa Alanı ve 4 Kadim Üretim Havzası'nda, doğanın döngülerine zarar vermeden üretilen ürünleri satın alan Yavaş Dükkan paydaşları, bu bölgelerde yaşayan 81 ailenin "Kurda, kuşa, aşa" kültürüyle üretmeye devam etmesine destek oluyor. Kirmir Vadisi, Menteşe Dağları, Kızıldağ gibi farklı ÖDA'lardaki üreticilerin ürettiği doğa dostu ürünler aracılığıyla, bu bölgelerde korunması için çalışmalar yürüttüğümüz küçük akbaba gibi türlerin korunması için hem maddi kaynak oluşturuyor hem de doğrudan bu bölgelerdeki türleri koruyan kadim üretim yöntemlerinin yaşamaya devam etmesini sağlıyoruz.

Yavaş Dükkan web sayfasına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

NASIL DESTEKLERİM?

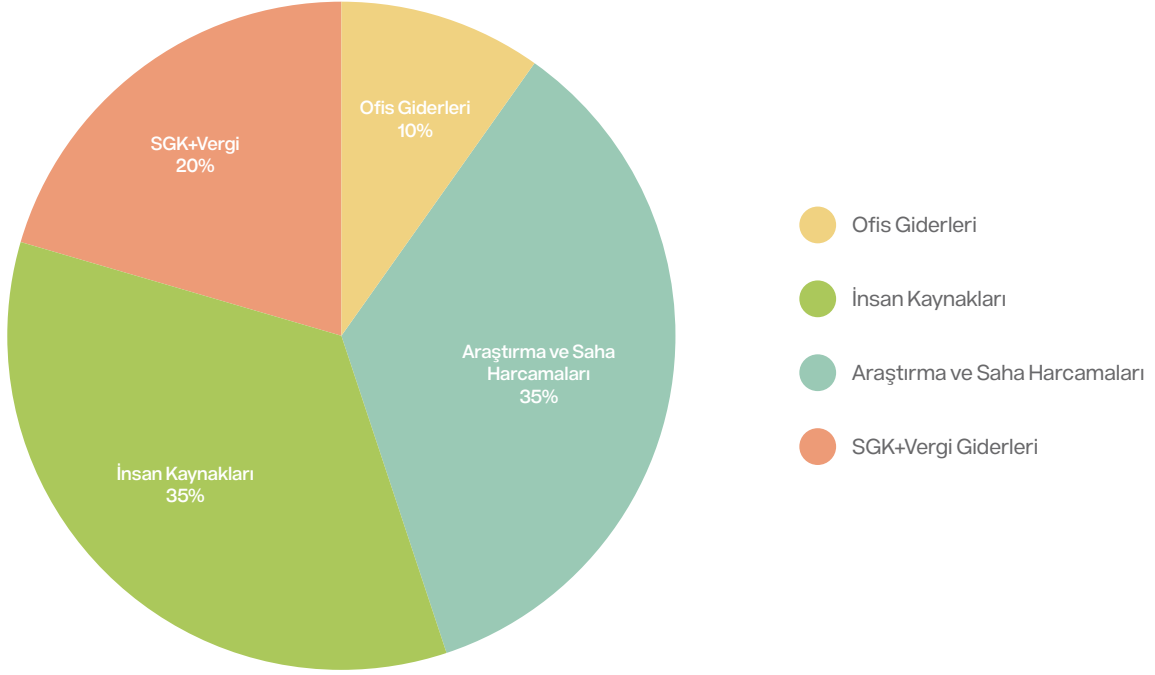
Doğanın haklarını savunma çalışmalarımız için verdiğiniz her türlü desteğe teşekkür ederiz. 2023 yılında da bağışçımız olarak çalışmalarımızı maddi olarak destekleyebilirsiniz. Desteklerinizi [bu bağlantıyı](#) kullanarak gerçekleştirebilirsiniz.

Derneğimizin web [sitesi](#) üzerinden gönüllümüz olmak için başvuruda bulunabilir; sosyal medya hesaplarımızı takip ederek ve paylaşılarak doğanın haklarını savunmak

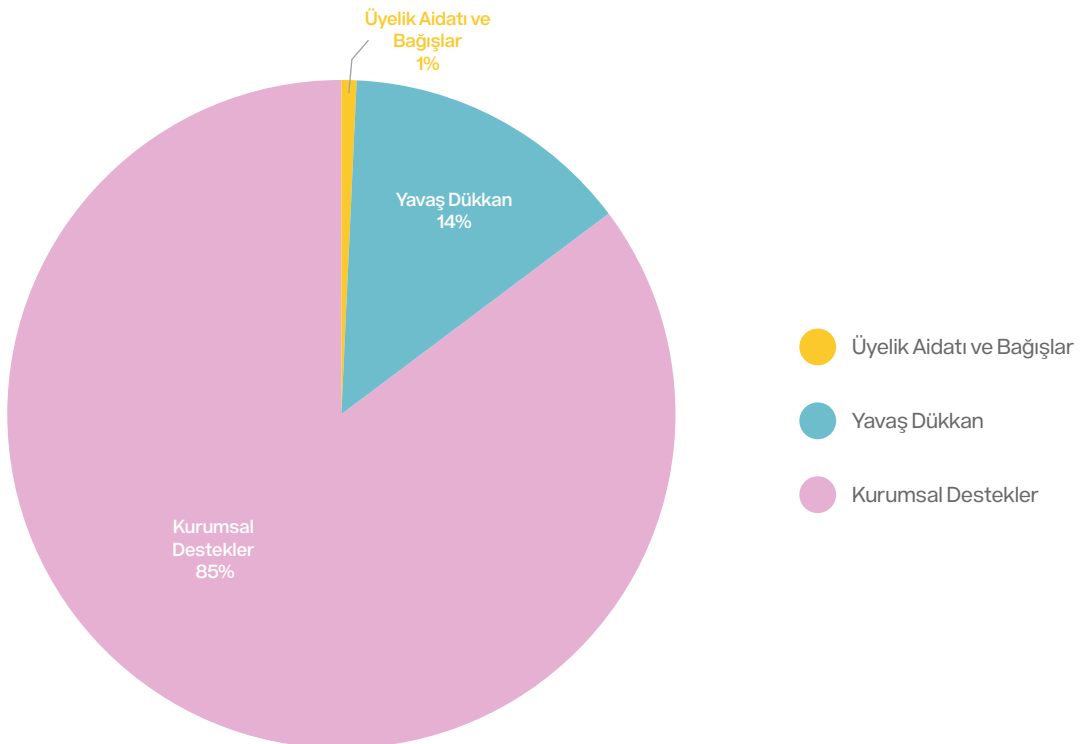

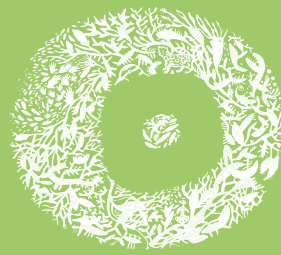
DOĞA DERNEĞİ 2022 YILI FİNANSMAN RAPORU

GİDERLER

GELİRLER

Doğa
20. yıl